

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Statsvetenskapliga Institutionen

Solidaritet eller inte
– en jämförande studie om svenska och italienska tidningars
framställning av irreguljära migranter

Kandidatuppsats
i Statsvetenskap
VT 2012
Maria Svenningsson
Handledare: Andreas Johansson-Heinö
Antal ord: 11 999

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Introduktion	4
1.2 Problemformulering	4
1.3 Syfte och frågeställning	5
2. Bakgrund	6
2.1 Definition av irreguljär migration	6
2.2 Irreguljära migranter i Italien	6
2.3 Irreguljära migranter i Sverige	8
3. Teori	9
3.1 Tidigare forskning	9
3.2 Diskursiv diskriminering	11
3.3 Vi och dom: den Andra	12
3.3.1 Vi och dom: den Andra i medierapporteringen	13
4. Metod och material	14
4.1 Metod	14
4.2 Diskursanalys	14
4.2.1 Kritisk diskursanalys	15
4.3 Urval/avgränsning	15
4.4 Tillvägagångssätt	16
4.4.1 Analysschema	17
4.5 Validitet och reliabilitet	18
5. Resultat	19
5.1 Presentation av resultat	19
5.1.1 Problem-solidaritet	19
5.1.2 Förövare-offer	20
5.1.3 Vems ansvar?	20
5.1.4 Vi och dom	21
5.1.5 Värdeladdade ord	21
5.1.6 Vem får tala?	22
5.1.7 Migrantens position	22
6. Analys	23
6.1 Jämförelse över tid	23
6.1.1 Diskursens förändring i Sverige mellan 2002 och 2011	23
6.1.2 Diskursens förändring i Italien mellan 2002 och 2011	24
6.2 Jämförelse Sverige-Italien	25
6.3 Jämförelse tidningar	27
7. Diskussion	29
7.1 Slutsatser	31
7.2 Förslag på vidare forskning	32
8. Källförteckning	33
8.1 Litteratur	33
8.2 Artiklar och rapporter	34
8.3 Internetadresser	35
8.4 Analyserade artiklar	35
8.4.1 Aftonbladet	35
8.4.2 Corriere	36
8.4.3 Repubblica	36
8.4.4 SvD	36

Abstract

Studiens syfte är att jämföra hur italienska respektive svenska tidningar framställer irreguljära migranter. Visst fokus läggs på att undersöka om de porträtteras som ett problem eller med solidaritet. Utöver jämförelsen länderna emellan undersöks även eventuella skillnader mellan tidningarna och skillnader över tid inom respektive land.

Teorier som har använts är diskursiv diskriminering och ”vi och dom”. Aktuell metod är kvalitativ textanalys i form av diskursanalys.

Resultatet visar att det är vanligare att framställa migranterna med solidaritet i Sverige än vad det är i Italien. Svensk fokus har skiftat från lagstiftning till mänskliga rättigheter, italienskt fokus har ändrats från ”vi och dom” till ansvarstagande. Vissa skillnader kunde utläsas mellan tidningarna, vilka överensstämde med deras politiska inriktning.

Keywords: irreguljära migranter, diskursanalys, diskriminering, ”vi och dom”, tidningar, Sverige och Italien.

1. Inledning

1.1 Introduktion

Dagens samhälle är mer globaliserat än någonsin och särskilt människor från västvärlden reser och flyttar utomlands förhållandevis ofta. Vanligtvis sker detta med en förhoppning om en bättre framtid: ett nytt arbete eller kanske en gammal dröm som ska uppfyllas. Det är med samma förhoppning som även migranter från andra delar av världen söker sig till nya länder, skillnaden är dock att människor från fattiga länder inte har samma förutsättningar. Snarare är det så att dessa människor riskerar sina liv för att finna en ljusare framtid för sig själva och sina familjer. Flera av dem dör på vägen, medan andra lyckas ta sig till ett nytt land. Där väntar svårigheter med myndigheter, språk och uppehållstillstånd. Många av dem blir irreguljära migranter och framtiden ser inte så ljus ut som de hade hoppats på. Tvärtom hamnar de i ett ingenmansland utan rättigheter eller möjligheter till statlig hjälp.

Mycket har skrivits om invandrare och flyktingar i allmänhet, men inte lika mycket fokuserar på just *irreguljära* migranter. Dagens diskussioner, både i EU och i de individuella medlemsstaterna, handlar mycket om hur ekonomiska kriser ska lösas och hur arbetslösheten ska sänkas. I denna tycks det inte finnas plats för de irreguljära migranterna och ländernas migrationspolitik blir allt restriktivare.¹ Invandrare och flyktingar uppnår en viss status och tilldelas vissa rättigheter när de klassas som flyktingar i juridisk mening, något som inte förunnas illegala migranter. Dessa har inga legala rättigheter och i bästa fall får de hjälp av människor/organisationer och i värsta fall utlämnas de till människosmugglare och ohederliga arbetsgivare. Genom att undersöka hur diskursen i respektive länder ser ut, hoppas jag komma till insikt om hur dessa människor framställs och att det kan aktualisera problemet ytterligare.

1.2 Problemformulering

Ofta används termer som illegala invandrare, papperslösa och irreguljära migranter, men mer sällan diskuteras dessa personers verkliga ställning i samhället. Vad vet vi om dem och i vilka sammanhang nämns de? Råder en hegemoni i diskursen där migranterna framställs som ett problem och som därmed ligger utanför landets ansvar? Eller är det så att diskursen uttrycker solidaritet och medmänsklighet? Ser man på migranterna som ett slags gemensamt ansvar och är intresserade av att hjälpa dem? Medierna har en viktig uppgift då vi får vår främsta

---

¹ Bakardjieva-Engelbrekt red. 2012, s. 11

information om dessa människors öden därigenom, samtidigt som nyhetsförmedlingen i sig bidrar till skapandet av människors världsuppfattning.²

1.3 Syfte och frågeställning

Italien är aktuellt på grund av sin geografiska position, då många irreguljära migranter korsar Medelhavet för att ta sig dit. Landet har ofta kritiserats av EU-kommissionen och humanitära organisationer för dess behandling av flyktingar.³ Sverige är till skillnad från Italien ett välfärdsland, samtidigt är båda länderna bland de länder i EU som har störst flyktingmottagning.⁴ Italien kommer i framtiden att behöva arbetskraftsinvandring på grund av en snabbt åldrande befolkning i takt med att befolkningstillväxten avstannat och man kan därför ifrågasätta varför hårdare restriktioner sätts upp. Sverige och Italien tycks vara två till synes olika länder, och det gör dem intressanta och aktuella för undersökningen.

Syftet med studien är alltså att undersöka och jämföra hur svenska respektive italienska tidningar framställer irreguljära migranter. Jämförelsen kommer att ske både över rum och tid, och fokus kommer att ligga på att undersöka om de irreguljära migranterna framställs som ett problem eller om de omnämns i ett solidariskt perspektiv. Undersökningsfrågorna lyder som följer:

- Hur framställer svenska respektive italienska tidningar irreguljära migranter?
- Vilka skillnader kan utläsas över tid?
- Vilka skillnader kan idag utläsas länderna emellan?
- Vilka skillnader finns det tidningar emellan i respektive land?

Studien är beskrivande i sin utformning, och syftar därmed inte till att vara förklarande. Eftersom resultaten ska visa hur diskursen ser ut och har förändrats, inte varför den är sådan, behövs inte en bakomliggande förklaring sökas.

---

2 Camauër&Nohrstedt red. 2006, s. 9-10

3 <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=3112042>

4 Bakardjieva-Engelbrekt red. 2012, s. 10

2. Bakgrund

2.1 Definition av irreguljär migration

Det finns många benämningar på irreguljära migranter, exempelvis illegala invandrare, olagliga migranter, papperslösa och odokumenterade immigranter. Det föreligger en viss problematik i att använda somliga av dessa benämningar, särskilt när de innehåller ordet ”illegal” eller ”olaglig”. Irreguljära migranter är illegala på det sätt att de tagit sig in i landet illegalt, eller att de stannat kvar efter att deras tillstånd har tagit slut, så kallade overstayers. Deras olagliga handling består i att de befinner sig på obehörigt territorium i strid med utlänningslagen. Genom att kalla dem för illegala kriminaliserar man dem på ett orättvist sätt, då det är deras status som är olaglig och bryter mot statens lagar, inte deras moralitet eller etiska normer.⁵ Det kan aldrig vara olagligt att existera i sig.⁶ Vidare måste man skilja på att man kan vara illegal både som arbetskraft och bara genom att befinna sig på ett visst territorium, medan andra inte är illegala i sin vistelse utan blir illegala först när de arbetar.⁷ Papperslös är ett annat uttryck som används relativt ofta, men det är en direktöversättning från franskans *sans papier* och det stämmer inte riktigt in på migranterna: ofta har de alla sina papper och dokument.

Generellt tenderar medier och politiker att presentera irreguljär migration som olaglig gränskorsning, när det egentligen är overstayers som utgör den största gruppen irreguljära migranter.⁸ Detta beror troligtvis på att det är ett lätt sätt att få allmänhetens uppmärksamhet. Begreppet illegal invandrare har alltså fått stor kritik, och denna kritik innefattar även användandet av ordet invandrare. Forskare är således överens om att termen irreguljär migrant är att föredra och det är även den benämning som ska användas inom EU.⁹ Det är också den beteckning som kommer att användas i den här uppsatsen.

2.2 Irreguljära migranter i Italien

Italien har en historia som emigrationsland bakom sig, med runt 18 miljoner utvandrade italienare mellan 1876 och 1942.¹⁰ När nordvästra Europas behov av arbetskraft minskade i slutet av 1970-talet och deras immigrationsregler blev hårdare ändrades

---

5 Khosravi 2006, s. 300

6 Dâvell red. 2006, s. 29

7 Ibid s. 178-179

8 Ibid s. 175

9 Berg&Spehar red. 2011, CEPS Policybrief m.fl.

10 Martiniello 2006, s. 304

migrationsströmmarna och Italien blev istället ett mottagarland.¹¹ Den första immigrationslagen skapades 1986, varefter endast ett fåtal fler lagar har tillkommit i syfte att reglera immigrationen och migranternas ställning.¹² Exempelvis antogs 1998 Turco-Napolitano-lagen, vilken bland annat stabiliserade att irreguljära invandrare ska ha rätt till akut sjukvård och skolgång. Det har därtill genomförts ett antal regulariseringar genom åren, vilka har gett uppskattningsvis 1,5 miljoner irreguljära migranter laglig rätt att vistas i landet. I dag uppskattas de irreguljära migranterna i Italien vara mellan 500 000 och 750 000.¹³ De vanligaste områdena att arbeta inom är jordbruk, byggindustri, hushållsarbete och att sälja varor på gatorna.¹⁴ Anledningen till att migranterna åker till just Italien är mestadels beroende på det geografiska läget, för att de känner människor som bor där, för att det anses vara lätt att tjäna pengar och att det utförs få kontroller. Bristen på välfärd i Italien gör att hushållstjänster ofta efterfrågas.¹⁵ Den informella marknaden i Italien är stor, vilket gör det förhållandevis lätt att hitta arbete för migranter. Tvärtemot vad som ibland påstås är dock den inhemska illegala arbetskraften långt större än vad den invandrande irreguljära är.¹⁶

En av åtgärderna som dåvarande premiärministern Berlusconi tog mot den irreguljära migrationen var det så kallade säkerhetspaketet som lades fram 2008. Detta innebär kortfattat att det är straffbart att ta sig in i Italien illegalt och om en irreguljär migrant står inför rätta för ett brott anses dess illegala status vara aggraverande. 2009 röstades nästa lag igenom, vilken fastställde att migranter som uppehåller sig illegalt i Italien kan få böta mellan 5 000 och 10 000 euro.¹⁷ Utländska medborgare kan vidare fängslas om de motsätter sig utvisningsbeslut. Dessa lagar har fått stor kritik från bland annat EU-kommissionen och Amnesty. Spänningar mellan Italien och andra EU-länder är uppenbara,¹⁸ samtidigt som italienska politiker i sin tur anklagar EU för att inte få någon hjälp med de många irreguljära migranter som kommer till landet. En rapport från svenska utrikesdepartement kritiserar kraftigt Italien och dess behandling av immigranter. Flyktingbarn lever i en särskilt utsatt situation. För att få rätt till medborgarskap när de fyller 18 år krävs att de har bott i Italien i minst tre år, något som ofta inte är fallet. När de blir myndiga utvisas de alltså till sitt hemland. 2009 slöt Italien ett bilateralt avtal med Libyen som innebär att den italienska kustbevakningen kan återvisa

---

11 Triandafyllidou red. 2010, s. 10

12 Dùvell red. 2006, s. 25

13 Fasani 2010, s. 170 och http://tg24.sky.it/tg24/cronaca/2010/05/10/stime_immigrati_irregolari_italia.html

14 Reyneri 1998, s. 315-318

15 Dùvell red. 2006, s. 114

16 Venturini 2004 s. 13

17 Fasani 2010, s. 180

18 Wadensjö 2012, s. 47

migranter som befinner sig i gränslandet till italienskt havsterritorium. Detta har starkt kritiserats av bland annat FN och tycks motsätta sig flyktingkonventionen om non-refoulement (artikel 31).¹⁹

2.3 Irreguljära migranter i Sverige

Sverige har precis som Italien gått från att vara ett utvandringsland till att bli ett mottagarland. 1865 påbörjades utvandringen till Amerika, vilken dominerade fram till 1925.²⁰ Under 1950- och 60-talet påbörjades arbetskraftsinvandringen, många av de invandrande var från Syd- och Mellaneuropa eller från övriga nordiska länder. Under 70-talet minskade arbetskraftsinvandringen och efter 80-talet ändrade den karaktär helt då migrationen till Sverige istället kom att bestå av asylsökande och anhöriginvandring.²¹

I och med Dublinkonventionens ikraftträdande 1997 menar journalisten Sanna Vestin att många migranter som når Sverige inte ens söker asyl på grund av rädslan att få avslag och därmed avvisas till det land i Europa som de först anlände till. Detta gör att de lever helt utanför myndigheternas statistik.²² Migrationsverket tror dock att det finnas mellan 25 000 och 50 000 irreguljära migranter i Sverige idag.²³ Siffror från Socialstyrelsen anger att antalet ligger mellan 10 000 och 50 000.²⁴

Socialantropologen Shahram Khosravi menar vidare att Sveriges asylpolitik efter terrordåden i början av 00-talet allt mer präglas av en hård ton och där diskursen kring migration handlar om att kontrollera, regularisera och till och med att kriminalisera den.²⁵

Franck Düvell, migrationsforskare, skriver att Sverige, till skillnad från Italien, har strikta migrationskontroller och ett bra samarbete mellan polis och andra myndigheter.²⁶ Utlänningsförordningen säger att socialtjänsten måste kontakta polisen första gången som de vidtar åtgärder för personer som uppehåller sig illegalt i landet.

Barn som vistas irreguljärt i Sverige har ingen rätt att gå i skolan, till skillnad från irreguljära barn i Italien. Kommunen kan dock erbjuda rätt till skolgång, något som i praktiken utövas av

---

19 UD 2010, s. 17

20 Nilsson 2004, s. 3

21 <http://www.migrationsverket.se/download/18.478d06a31358f98884580001605/Migrationsverkets+verksamhet+s+och+kostnadsprognos+22+februari+2012.pdf>

22 Vestin 2002, s. 50

23 <http://www.migrationsinfo.se/migration/varlden/irreguljar-migration>

24 Socialstyrelsen 2010, s. 268

25 Khosravi 2009, s. 40

26 Düvell red. 2006, s. 179

varje enskild skola.²⁷ Trots otaliga diskussioner har irreguljära migranter fortfarande inte rätt till fri sjukvård. Vård ska enligt hälso- och sjukvårdslagen erbjudas de irreguljära, men landstingen har rätt att kräva ersättning för de kostnader som uppstår, vilket i praktiken gör vården oåtkomlig. Det finns vissa frivilligorganisationer som ger gratis sjukvård, men dessa är få och ständigt utan ekonomiska resurser. En del sjukhus ger också vård utan betalning, men det skiljer sig åt beroende på vart i landet man gömmer sig.²⁸

Ingen säker information finns tillgänglig angående irreguljära migranternas arbetssituation i Sverige idag, men en mindre undersökning genomförd 2008 visar att 18 % av de tillfrågade hade regelbundet arbete, medan 45 % hade tillfälliga arbeten. De vanligaste branscherna där de arbetar är restaurang, butiker, städfirmor, byggarbetsplatser och reklamutdelning.²⁹

3. Teori

3.1 Tidigare forskning

Mycket forskning har gjorts kring migranter och migrationspolitik, men desto mindre om *irreguljära* migranter. Den mesta forskningen berör dessa människors ställning i den informella sektorn, hur de påverkar och påverkas ekonomiskt, och en del handlar om den juridiska sidan av att vara irreguljär. Franck Düvell och Anna Triandafyllidou, professor i statsvetenskap, skriver båda om hur den irreguljära migrationen ser ut i Europa. Düvell menar att det har tillkommit många publikationer om irreguljär migration, men att varken kvaliteten eller kvantiteten är särskilt övertygande.³⁰ Även Triandafyllidou konstaterar att ”The size and main features of the irregular migrant population of the EU as a whole and of each specific member state remains under-researched.”³¹ I ”Europaperspektiv 2012” diskuterar flera svenska forskare den ekonomiska krisens påverkan på bland annat migrationen, och Socialstyrelsen utkommer årligen med rapporter om folkhälsa, individ- och familjeomsorg, vilka även rör irreguljära migranter. Utrikesdepartementet har vid flera tillfällen rapporterat om hur situationen för mänskliga rättigheter förhåller sig i Italien, och vid en rapport som utkom 2010 kritiserades den mediala bilden som ges av migranter. I stort sett alla inslag i tv angående migranter kopplades samman med våld och kriminalitet.³² En brittisk undersökning

---

27 Socialstyrelsen 2010, s. 281, 286

28 <http://www.vardforalla.se/fall2.asp>

29 Socialstyrelsen 2010, s. 275

30 Düvell red. 2006, s. 34

31 Triandafyllidou red. 2010, s. 1

32 UD 2010, s. 15

visar att migranter kriminaliseras och att medier konstruerar socialt hotande figurer. Artiklarna präglas av en säkerhetsdiskurs.³³ Jef Huysmans, professor i säkerhetspolitik, forskning visar liknande resultat: diskursen får det ofta att framstå som att det skulle råda total harmoni om migranterna inte kom hit.³⁴

Teun A. Van Dijk skriver om media och dess inflytande på människors uppfattningar, något som också svenska forskare har gjort, exempelvis Ylva Brune. Van Dijk skriver precis som Brune att invandrare representeras negativt och att de inte får komma till tals.³⁵ Nyheter om migranter sammankopplas vanligtvis med illegalitet, problem och kulturella hot, samtidigt som ämnen som är viktiga för minoriteter utesluts.³⁶

Triandafyllidou har undersökt hur nationella identiteter förstärks i pressen genom att skillnaden på ”oss” och ”dom” betonas. Detta leder till att migranter utestängs från samhället. Hon skriver att etnicitet, kultur, territorium och traditioner är de områden som mest används för att särskilja migranter från italienare, och hon betonar mediernas roll för människors uppfattning: ”it is postulated that the press discourse sets, at least to a certain extent, the boundaries of the cognitive, ideological and normative universe within which individuals form, express and discuss their opinions”.³⁷ Asher Colombo och Giuseppe Sciortino har i ”The flows and the flood: the public discourse on the immigration in Italy, 1969-2001” studerat artiklar om migranter och resultatet visar att det fanns en noterbar tolerans mot migranter i undersökningens första år. På 1970-talet omskrevs de med namn och yrke och de ansågs vara lite exotiska. På 80-talet avpersonifierades de istället och ord som ”immigrati” och ”extracomunitari” blev vanligare. På 90-talet kom sedan trenden med att skriva ut migrantens nationalitet och denna höll i sig perioden ut.³⁸

I ”Nominalization as racialization in the italian press” stöder författarna Colombo och Sciortinos resultat. Forskarna undersöker vidare hur dagstidningar väljer att uttrycka sig när de talar om migranter och då särskilt om de refererar till migrantens nationalitet. Sammantaget anser de att denna ”nominalisering” är högst märkbar, dock menar de att den inte ökat under den period undersökningen avsåg.³⁹

---

33 Berggren 2007

34 Huysmans 1995

35 Van Dijk 1998, s. 12

36 Van Dijk 1993, s. 248, 251

37 Triandafyllidou 1999, s. 82

38 Colombo&Sciortino 2004, s. 94-113

39 www.chrishanretty.co.uk/publications/HH09.pdf

Tidigare forskning ger en negativ bild av hur migranter framställs i media. De undersökningar som utförts rör dock i stort sett aldrig *irreguljära* migranter, vilka fortsätter att vara underrepresenterade i forskningen.

3.2 Diskursiv diskriminering

Statsvetaren Kristina Boréus har studerat hur svensk press i årtionden har diskriminerat olika grupper, exempelvis invandrare och döva, och har därur skapat begreppet ”diskursiv diskriminering”.⁴⁰ Genom att personer tillskrivs olika grupptillhörigheter diskrimineras de. I artiklar, böcker och politiska texter grupperas människor, som kanske inte alls själva anser sig ha något gemensamt alls, samman och blir en ”dom”-grupp. Diskrimineringen kan ske medvetet eller omedvetet, men det är personens medlemskap i gruppen som är anledningen till diskriminering, inte dennes personliga egenskaper. Boréus undersökningar visar att det är vissa ord som används för att beskriva, benämna och referera till dessa grupper. Det handlar också om att inte referera till dem, vilket är en diskriminering i sig. Hon delar in diskursiv diskriminering i fyra kategorier av negativ särbehandling som är särskilt förekommande i svenska texter; den utestängande, den nedvärderande, den objektifierande och argumenteringen/beskrivningen som normaliserar negativ särbehandling. Utestängning i diskurs är en form av social utestängning, då intresserade grupper inte ges utrymme eller möjlighet att uttrycka sina åsikter eller få sina röster hörda. Exempel på detta är när det för många år sedan debatterades om en uppkommande steriliseringslag, då de berörda varken tillfrågades eller gavs möjlighet att diskutera förslaget. En ännu värre form av utestängning är den som är helt osynliggörande. Här benämns eller diskuteras inte ens vissa grupper, vilket gör att de hamnar helt utanför den offentliga arenan. Att underrepresentera särskilda grupper i medier är ett tecken på att dessa tillskrivs ett lågt värde eller att de anses vara ointressanta. Nedvärdering kan ske på olika sätt. Ett uppenbart sådant är att benämningar kan vara nedvärderande, ett exempel på det är när negativa ord används istället för neutrala eller positiva. Ett annat sätt är att upprepande tillskriva dessa grupper särskilda attribut eller egenskaper, som när artikel efter artikel refererar till ”invandrarkillar på väg in i kriminaliteten”. Att generalisera och benämna hela gruppen, när det egentligen är en individ som står i fokus, är ett annat sätt att nedvärdera. En benämning eller beskrivning behöver inte i sig vara nedvärderande, men blir det när den associeras till/nämns i samma sammanhang som exempelvis problem och kriminalitet. Med objektifiering avser Boréus att människor

---

40 Boréus, *Discursive discrimination and its expressions* & Boréus, *Diskursiv diskriminering: a typologi*

behandlas som ting och att de behandlas som om de vore helt utan känslor, vilja och behov. Gruppen diskuteras som objekt då det har mening för den som har ordet. Det handlar om en maktassymetri som innebär att bara den ena parten kan objektifiera den andra och det råder ingen jämlikhet grupperna sinsemellan. Den sista kategorin är särskilt viktig då den är nära sammanlänkad även med icke-språkliga handlingar. Texten argumenterar för att någonting ska ske, den argumenterar för negativ särbehandling. Boréus ger exempel på svenska partiers valmanifest och propagandamaterial, där både Sverigedemokraterna och Ny Demokrati gett förslag på hur vissa grupper ska behandlas om de inte uppfyller vissa krav. Medierna ska vara neutrala och använder sig därför inte av liknande förslag och uppmaningar, men genom att inte synliggöra vissa grupper normaliseras ändå negativ särbehandling. Journalister kan vidare använda sig av associationer för att få ”oss” att förstå det som inte kan sägas rakt ut, genom att vi skolats in i en viss sociokulturell kontext och nationell identitet.⁴¹

3.3 Vi och dom: den Andra

Tanken om ”vi” och ”dom”, eller ”den Andra”, har sitt ursprung i psykoanalytiskt tänkande kring identitetsutveckling. Grundtanken är att människor bygger sin identitet i något slags motsatsförhållande till andra människor, vår identitet blir synlig först när den avgränsas i förhållande till något annat. De drag och egenskaper vi tillskriver den Andra och oss själva är konstruerade, och i många fall överdrivna. De egenskaper som dom ges behöver nödvändigtvis inte vara negativa, tvärtom kan även exotiska och positiva drag uppmärksammas, men i slutändan anser vi oss ändå vara överlägsna dom andra.⁴² När det kommer till migration utmålas migranterna ofta som dom, vilka ska integreras, medan vi är de som ska integrera dem. De döms ofta utifrån de typiska egenskaper som kan tillskrivas den grupp de tillhör, vilket gör att andra tillhörigheter, preferenser och liknande antingen nedvärderas eller ignoreras. Svenskar och migranter tycks vara varandras motsatser, vilket gör att varje definition av hur vi är samtidigt säger något om hur dom är.⁴³ ”Vi” görs till det normala, det bekanta och måttstocken för bedömningen av ’de andra’.⁴⁴ Boréus betonar dock i sina studier att tanken om den Andra är en mentalt distanstagande process, som dock inte i sig själv nödvändigtvis behöver vara diskriminerande. Tvärtom kan det ses som naturligt att

---

41 Brune 2006, s. 94

42 Brune 1998, s. 30

43 de los Reyes&Kamali red. 2005 s. 7,8,12

44 Camauër&Nohrstedt red. 2006, s. 2

delar upp människor i kategorier. Det är således analysens uppgift att avgöra om/när distinktionen mellan oss och dom blir diskriminerande och därmed farlig.⁴⁵

3.3.1 Vi och dom: den Andra i medierapporteringen

Ylva Brune menar att nyhetsjournalistik i sig inte uttrycker några tydliga budskap och den säger inte hur vi ska värdera påståenden eller händelser. Däremot är det journalisterna som strukturerar den genom sitt sätt att använda text och bild, vilket ofta sker utifrån välkända symboler och stereotyper.⁴⁶ Nyhetsjournalistik behöver motsatser och konflikter, och där kommer vi och dom in i bilden. Hon anser vidare att det finns två huvudsakliga sätt som en text skapar vi och dom på, antingen genom att ge uttryck åt deras skillnader eller genom att framställa dom utifrån diskurser som vi är vana vid och således kan känna igen oss i. Dom har inget inflytande i texten eller hur de konstrueras. Även vid de tillfällen då dom representeras på ett positivt sätt, kan resultatet leda till att kategorin migranter anses vara annorlunda då vi och dom konstant betonas.⁴⁷ Van Dijk konstaterar att den Andra endast porträtteras i medierna vid ett fåtal tillfällen, medan vi får synas i de flesta ämnen. I flertalet EU-länder sägs den mediala diskursen fokusera på illegala resor, brottslighet och integrationssvårigheter när det gäller dom. Framförallt tycks den högerorienterade populärpressen och tabloidtidningar vara mer diskriminerande än resten. Dock bidrar inte heller övrig press till ett mångkulturellt samhälle. Ett problem är att journalister med minoritetsbakgrund diskrimineras vid rekrytering, vilket gör att det alltid är någon av "oss" som rapporterar nyheter. Pressen själv vill inte kännas vid att den är diskriminerande och om rasism överhuvudtaget bemöts så handlar det vanligtvis om extremhögerens rasism och inte den allmänt utbredda.⁴⁸ Van Dijk menar vidare att det finns en anledning till att nyhetsdiskursen präglas av konflikter, krig och problem, och det är för att vi faktiskt är intresserade av att se denna typ av nyheter. Förklaringen till detta är att det ofta är ett uttryck för vår egen rädsla och att det är ett sätt att bearbeta tankarna på att något liknande skulle kunna hända även oss eller någon vi känner.⁴⁹ Både Brune och sociologen Birgitta Löwander anser att det även finns en sida av nyhetsrapporteringen där migranter inte sammankopplas med kriminalitet och liknande på samma sätt, och det är när de istället får ta rollen som offer. Vanligtvis rör det sig om utvisningsfall och invandrarbarn. Även om dom i de här fallen möter sympati, är problemet

---

45 Boréus 2006, s. 31-32

46 Brune 2000, s. 19

47 Brune 2006 s. 91

48 Van Dijk 2005, s. 127, 131

49 Van Dijk 1998, s. 123

att det ofta är polis och politiker som uttalar sig om deras situation, vilket i sig kan ses som ett slags omyndigförklarande.⁵⁰

De använda teorierna visar således hur olika grupper i samhället kan beskrivas och uteslutas diskursivt på ett diskriminerande sätt. Denna diskriminering kan ske medvetet eller omedvetet.

4. Metod och material

4.1 Metod

Denna studie genomförs med hjälp av en kvalitativ textanalys, vilken möjliggör en mer utförlig analys av vad som verkligen sägs och porträtteras i texten. Den tar sin form i diskursanalys, vilken kan ses både som metod och som teori.

4.2 Diskursanalys

Michel Foucault⁵¹ var den som först myntade begreppet diskursanalys. Han beskriver diskursanalys som en samlad benämning på alla yttrade och skrivna fraser. Den inbegriper inte bara ord, utan även tecken, bilder och symboler. När vi interagerar genom språk avspeglas inte våra identiteter, sociala relationer och vår omvärld på ett neutralt sätt, istället har språket en aktiv roll i skapandet och förändringen av dessa. Laclau och Mouffes utgångspunkt är dock att alla diskurser och artikulationer är kontingenta, det finns således alltid möjlighet till förändring.⁵² Diskursanalysens uppgift är att synliggöra värderingar och budskap som ligger inbäddade i texten, för att på så sätt klargöra att det som verkar vara naturligt och begripligt i själva verket inte är helt objektivt skrivet.⁵³ Van Dijk skriver att ”a full-scale analysis of discourse involves an integration of text and context in the sense that the use of a discourse in a social situation is at the same time a social act”.⁵⁴ Nyhetsdiskursens strukturer och det som medierna därur producerar kan bara förstås om vi ser till den sociala kontexten där makt, ideologi, klass och institutioner ingår.⁵⁵ Foucault talar om makthierarkier och utestängningsprocesser i samhället, vilka upprätthålls genom diskurser.

---

50 Brune, Löwander 1998, s. 43, 91

51 Foucault 1993

52 Winther-Jørgensen&Philips 2000, s. 7, 62

53 Malmquist&Zetterqvist-Nelson 2008, s. 327

54 Van Dijk 1998, s. 29

55 Ibid s. 99

4.2.1 Kritisk diskursanalys

I kritisk diskursanalys analyseras språkets användning och orättvisor, diskriminering, makt med mera. Lingvistikforskaren Norman Fairclough menar att diskurser inte bara reflekterar sociala relationer, utan även konstruerar dem och placerar människor i sociala fack. Diskurser anses därmed vara en social utövning och de både reproducerar och förändrar samhället.⁵⁶ Van Dijk skriver att kritisk diskursanalys fokuserar på den undermening och de värderingar i texten som aldrig skrivs ut, men som ändå kan uppfattas genom att särskilda ord eller meningar används. Ibland är det viktigare att adressera det som faktiskt inte uttrycks.⁵⁷ Han anser att kritisk diskursanalys är en teori för de förtryckta och att den motsätter sig de personer som använder diskurser för att bibehålla och legitimera makt. Lingvistikforskarna Ruth Wodak och Michael Meyer menar att det inte alltid är språket självt som leder till orättvisor, utan att det snarare är sociala sammanhang och institutioner som upprätthåller dem och tillåter dem att fortfölja.⁵⁸ Att sociala kontexter får stort utrymme i teorin beror på att vi alla är del av specifika sociokulturella sammanhang, vilket gör att mycket av det som skrivs och sägs uppfattas vara objektiv fakta.⁵⁹ I dessa fakta kan istället opinioner och värderingar finnas dolda, och det är den kritiska diskursanalysens uppgift att ta reda på vad som egentligen sägs, varför och av vem det sägs. Särskilt viktigt blir detta när det gäller nyhetskonsumtion eftersom det ”är en vardaglig rutin som oftast inte utmynnar i ett ifrågasättande av det man läser eller hör.”⁶⁰, man köper det helt enkelt rakt av och tänker inte kritiskt angående det som framställs som fakta. Enligt universitetslektor Winther-Jørgensen och psykologen Philips är den kritiska diskursanalysens ultimata mål och syfte att bidra till social förändring, där maktförhållandena i såväl kommunikationsprocesserna som samhället i allmänhet måste bli mer jämlika.⁶¹

4.3 Urval/avgränsning

Beslutet att göra en jämförande studie togs eftersom lite forskning har gjorts på detta område, och då särskilt länder emellan. Undersökningen är en jämförande fallstudie, och syftar därmed inte till att finna kausala samband eller generaliserande slutsatser.

Att undersöka alla slags medier skulle bli för omfattande och därför har två tidningar i vardera land valts ut, en morgon- respektive kvällstidning. Tidningar har valts därför att de ger större

---

56 Fairclough 1993, s. 4, 63, 65

57 Van Dijk 1993, s. 256

58 Meyer&Wodak 2002, s. 9, 11

59 Berglez 2010, s. 274

60 Ibid s. 260

61 Winther-Jørgensen&Philips 2000, s. 69

utrymme för ingående reportage och mer reflektioner än vad exempelvis korta nyhetsinslag i tv gör. Det borde således ge en mer rättvis bild av hur diskursen i allmänhet ser ut. Tidningarna har valts ut för att vara så olika varandra som möjligt i politisk färg, förutsatt att de är rikstäckande och vällästa. Aftonbladet, oberoende socialdemokratisk, och Svenska Dagbladet, obunden moderat, representerar de svenska tidningarna. Il Corriere della Sera, socialliberal, och La Repubblica, vänsterliberal, företräder de italienska tidningarna. Urvalet är alltså icke-slumpmässigt för att få en så övergripande och generell bild som möjligt. Endast artiklar i dessa fyra utvalda tidningar analyseras under åren 2002 och 2011. Dessa år har valts för att kunna genomföra en jämförande undersökning även över tid. Två av tidningarna hade inte fungerande sökfunktioner för 2001, vilket gjort att 2002 valdes istället (meningen var från början att göra en jämförelse med tio års mellanrum). Detta torde inte ha påverkat resultatet överhuvudtaget. Alla artiklar som innehåller sökorden ”immigrati illegali”, ”migranti/immigrati irregolari”, ”illegala invandrare” och ”papperslösa” undersöks. Studien har ett nationellt perspektiv och utlandsnyheter väljs därför bort. Ledare, krönikor och artiklar kommer alla att analyseras om de faller in under analysenhetskriteriet. Ledare och krönikor innehåller subjektiva åsikter, men jag anser ändå att det är viktigt att ta med dem då de får stort utrymme i pressen. Personliga kommentarer eller inlägg som rör artiklarna innefattas inte i analysen, inte heller artiklar som recenserar filmer och böcker. Artiklar som handlar om irreguljära migranter i samband med EU och EU:s lagar har endast tagits med i de fall då migranterna diskuteras eller omtalas, det räcker inte att de endast nämns som begrepp. Sammanlagt har 41 stycken artiklar analyserats.

4.4 Tillvägagångssätt

Den ursprungliga tanken var inte att använda utvalda tidningar, utan att istället söka artiklar i exempelvis Mediearkivet under en viss period för att få med så mycket olika tidningar som möjligt. Ur svensk synpunkt hade det fungerat, men för italienska tidningar fanns inte den möjligheten. Varje tidnings egen sökfunktion på internet har istället använts, där alla artiklar innehållande de aktuella sökorden beaktats för åren 2002 och 2011. Efter att de artiklar som föll utanför avgränsningen plockats bort, lästes alla artiklarna igenom. Flertalet artiklar 2002 i italienska tidningar behandlar den regularisering som det nyligen beslutats om, samtidigt som det 2011 fanns väldigt mycket liknande artiklar som rörde papperslösas rätt till fri sjukvård. Ett par av dessa har valts bort på kriteriet att de liknade varandra väldigt mycket och att det

var ett sätt att begränsa urvalet. Därtill har tre av de ursprungliga artiklarna bortfallit då internetlänkarna inte längre existerar.

Stor fokus har lagts på sökorden, och mycket tid har gått till att hitta de bästa kombinationerna. Det slutgiltiga valet föll alltså på ”illegala invandrare”, ”papperslösa”, ”immigrati illegali” och ”immigrati/migranti irregolari”. Meningen var att få så lika sökord som möjligt, men papperslösa har fått ersätta irreguljära migranter då i stort sett ingen svensk tidning använder det ordet. Enbart de artiklar där orden immigrati illegali, migranti irregolari och illegala invandrare står i följd har tagits med i urvalet (om illegala står på ett ställe i texten och invandrare längre ner har dessa inte tagits med, då de nödvändigtvis inte hänvisar till undersökningsobjekten utan kan referera till migranter i allmänhet). Anledningen till att två olika sökord har tagits med är på grund av ordens natur, irreguljär/illegal; för att inte riskera snedvridning på grund av att endast ett visst ord valts. Exempelvis skulle man kunna misstänka att de som använder sig av ordet illegal företrädesvis är mer negativa i sin framställning av migranterna.

Artiklarna har lästs igenom vid ett flertal tillfällen och har därefter analyserats utifrån analys-schemat. Efter analysen har de sammanfattats först tidning för tidning, sedan land för land och senare år för år. De har lästs igenom och kommenterats på nytt vid ett flertal tillfällen efter analysens genomförande.

4.4.1 Analysschema

Analysschemat kommer att ha sin utgångspunkt i följande representationer:

- Problem – solidaritet (ekonomi - säkerhet – hjälpsamhet)
- Förövare - offer
- Hemlandets ansvar, mottagarlandets ansvar, EU:s ansvar eller individens eget ansvar?
- ”Vi”- ”dom”
- Negativt värdeladdade ord - positivt värdeladdade ord
- Irreguljära migranter tillåts tala – gemensam representant – myndighetspersoner talar
- Individ- arbetskraft (grupp)

Studien utgår från föreställningen att tidningarna målar ut illegala migranter antingen som ett ekonomiskt/rättssäkert problem eller ur ett mänskliga rättigheters-perspektiv. Tanken är att

dessa begrepp är varandras motsatser, antingen framställs de som ett problem eller så ligger betoningen på solidaritet. Förmodligen kommer de att framställas antingen som skurkar eller som offer, vilket kan sammankopplas med om diskursen är solidarisk eller inte. Det kommer säkerligen att framkomma diskussioner om vem som bär ansvaret för deras situation och deras framtid. Bör EU ta ett större ansvar eller är det medlemsstaterna som istället bör göra det? Det är högst troligt att ”vi och dom”-tanken kommer att bli aktuell. Jag kontrollerar också om artiklarna innehåller värdeladdade ord. Exempel på negativt värdeladdade ord kan vara ”martyr”, ”terrorism” och ”förtryck”, medan positiva skulle kunna vara ”starka”, ”glädjande” och ”spännande”. Det är även intressant att undersöka vem som får uttala sig, med andra ord att undersöka makthierarkier. Får illegala invandrare själva framföra sina åsikter, är det någon som representerar dem eller får de överhuvudtaget inte synas? Betraktas de som individer eller som arbetskraft? Detta är intressant för att kunna avgöra om de behandlas som ett slags kollektiv, eller om diskursen lyckas fånga upp individen själv. Det är tänkbart att migranterna mestadels omtalas som arbetskraft, därför att de som arbetskraft har ett vinnbart syfte för befolkningen och därmed bara är intressanta i den benämningen. Tanken är att det ska uppstå analogikedjor, vilka visar hur diskursen ser ut och vilken typ av tankesätt som är vanligast förekommande.

4.5 Validitet och reliabilitet

Italienskan har många olika ord och benämningar på irreguljära migranter, exempelvis *immigrati clandestini*, *extracomunitari*, samtidigt som de ofta använder sig av migrantens nationalitet för att beskriva denne. Detta återspeglas även i pressen, där till och med stora tidningar använder nedsättande ord och har svårt att finna en lämplig terminologi. Studien kompliceras av detta på så sätt att jag inte kunnat ta del av alla dessa sökord. Det är möjligt att undersökningen skulle ha fått ett annat resultat om jag sökt på nationaliteter istället för irreguljära migranter. Det skulle dock inte ha varit möjligt att genomföra en jämförande studie på det sättet eftersom svenska tidningar inte använder denna typ av benämning, samtidigt som det skulle ha blivit väldigt stort att söka på alla slags nationaliteter som finns. Jag anser ändå att undersökningen blir sanningsenlig då de undersökta begreppen ofta används och att urvalsmaterialet är omfattande. Validiteten blir hög eftersom jag undersöker det jag avser att undersöka.

Alla människor har en viss förförståelse, och vi påverkas av kulturell förhandskunskap om medier och världen i allmänhet, vilket gör att vi uppfattar händelser och beteenden på olika

sätt. Samtidigt är textläsning inte bara en passiv mottagningsprocess, utan snarare en aktivitet där texten får mening i varje läsares huvud.⁶² Uppenbarligen kan forskaren aldrig vara helt objektiv, men det motverkas i denna studie genom användningen av ett tydligt analyschema och flertalet citat och exempel från texterna. Allt för att läsaren bättre ska kunna bilda sig en uppfattning om hur analysen har gått till och hur argumentationen förs.

5. Resultat

I *presentation av resultat* kommer de olika teman som analyschemat utgick från att introduceras. Där kommer det också att framgå vilka teman som är de mest påtagliga. I *analys* kommer dessa sedan att analyseras och sammankopplas till teori och tidigare forskning. Undersökningen diskuteras sedan i *diskussion*. Slutligen kommer *slutsatser* att kort sammanfatta resultatet och återkoppla det till studiens frågeställning.

5.1 Presentation av resultat

5.1.1 Problem – solidaritet

I stort sett alla svenska tidningar 2002 omtalas irreguljära migranter i EU-sammanhang. Diskussionerna rör exempelvis eventuella nya lagar som ska tillkomma gällande flyktingar och asylsökande. Fokus ligger alltså på lagar och politiker, inte på migranterna på individnivå. Diskursen är enig, man talar mycket om hur EU ska skyddas och ”fästning Europa” nämns. De irreguljära migranterna framställs således som ett ekonomiskt eller rättssäkert problem. De porträtteras som ett problem som måste lösas, dock är diskursen ofta neutral eller i något fall till och med solidarisk. Det går inte att urskilja någon större skillnad tidningarna emellan, den enda påtagliga skillnaden är att Aftonbladet har med en artikel där en irreguljär migrant själv får komma till tals och berätta sin historia.

Nära hälften av alla italienska tidningsartiklar 2002 ser migranterna som ett rättssäkert eller ekonomiskt problem. Nästan lika många artiklar visar istället solidaritet och beskriver deras situation med sympati. Det är ganska stor skillnad på tidningarna, Corriere benämner dem vanligtvis i säkerhetstermer, medan Repubblica lite oftare är solidarisk. Till skillnad från de svenska tidningarna ligger inte EU i fokus hos artiklarna.

2011 har de svenska tidningarna flyttat fokus till mänskliga rättigheter. Solidariteten handlar ofta om rätten till fri vård även för papperslösa, och i några fall diskuteras det faktum att

---

62 Gripsrud 2011, s. 77-79

migranterna utnyttjas som billig arbetskraft. Det är Aftonbladet som har artiklarna om den utnyttjade arbetskraften, medan SvD huvudsakligen är den tidning där de få negativa artiklarna finns.

I de italienska tidningarna 2011 är hälften av artiklarna solidariska, medan andra hälften ser migranterna som ett rättssäkert problem. Det är ingen skillnad tidningarna emellan. Samma fokus som fanns nio år tidigare finns fortfarande kvar, men Repubblica's inriktning på solidaritet är inte längre lika påtaglig.

5.1.2 Förövare - offer

Sammanlagt har nästan hälften av Sveriges tidningar 2002 offerfokus, medan bara en ser migranterna som förövare. Dock är det enbart Aftonbladet som står för dessa artiklar, SvD har inga sådana.

Ungefär hälften av gångerna framställs migranter som offer i italiensk press 2002. Något mer sällan, men ändå oftare än i svensk press, framställs de som förövare. Offerrollen är något tydligare i Repubblica.

Irreguljära migranter får vanligtvis ta på sig offerrollen i svenska tidningar 2011, särskilt i Aftonbladet. SvD har några artiklar där de framställs som förövare, vilket gör att de procentuellt sett har många fler sådana än Aftonbladet.

De italienska tidningarna målar upp migranterna som offer i ungefär hälften av alla artiklar 2011. Ibland ses de som varken eller, och i några fall framställs de som förövare.

5.1.3 Vems ansvar?

Eftersom fokus 2002 i de svenska artiklarna ligger på EU, är det naturligt att ansvaret tycks ligga på EU-nivå. Dock är det även Sveriges ansvar att hjälpa de som redan befinner sig i landet illegalt. Tidningarnas åsikter går här isär. Aftonbladet anser att ansvaret framförallt finns hos EU, medan SvD är splittrad och nämner både att det är EU:s ansvar och att det är individens eget ansvar.

Ansvarsfrågan är sammanlagt inte så aktuell i Italien 2002. Den vanligaste uppfattningen är dock att staten måste göra något för att hjälpa de migranter som befinner sig olagligt i landet. Repubblica trycker på att det är statens ansvar, emellertid är frågan inte lika tydlig där som i Corriere. Det är istället i Corriere som ansvarsfrågan oftare dyker upp, och där hävdas statens ansvar i att utöver hjälpa migranterna även utföra hårdare kontroller mot de arbetsgivare som utnyttjar den illegala arbetskraften. EU:s ansvar nämns sällan, till skillnad från i Sverige.

2011 är inte ansvarsfrågan särskilt uppmärksammas i Sverige heller. När den blir aktuell framhävs både EU, Sverige och individen själv. När Sverige anses vara ansvariga handlar det vanligtvis om att de bör få tillgång till fri sjukvård eller att exploateringen av billig arbetskraft måste förhindras.

Ansvarsfrågan tycks vara mer aktuell 2011 i Italien än vad den var tidigare och den vanligaste åsikten är att både EU och staten har ansvar för migranterna och deras framtid. I något fall framgår det att vi i väst borde hjälpa dessa människor att bygga upp en hållbar framtid i deras ursprungsländer, och att individen själv bär ansvar. Återigen är det Corriere som mest fokuserar på ansvarsfrågan.

5.1.4 ”Vi” och ”dom”

Vi och dom är inte särskilt tydligt i svenska tidningar 2002. Det föreligger ingen skillnad tidningarna emellan.

I de italienska tidningarna år 2002 används denna distansering desto oftare. I hälften av artiklarna förekom ganska tydliga eller väldigt tydliga vi och dom, och det var lite vanligare i Corriere än i Repubblica. Båda tidningarna hade varsin positiv artikel där vi och dom var explicit.

Inte heller 2011 är vi och dom särskilt vanligt. Aftonbladet har inga sådana artiklar, medan SvD har ett fåtal. I en av dessa görs dessutom en tydlig särskiljning på de inom ”dom”-gruppen; de som accepterar utvisningsbesluten och de som trotsar dem och därför görs till en särskild förövargrupp.

2011 används vanligtvis inte vi och dom i italienska tidningar. Dock föreligger en viss skillnad mellan tidningarna, där Corriere använder det mer frekvent.

5.1.5 Värdeladdade ord

Svenska artiklar 2002 innehåller sammanfattningsvis värdeladdade ord i hälften av fallen. Emellertid är det i regel Aftonbladet som står för dessa, medan SvD mer sällan använder sig av dem.

Även de italienska tidningarna använder sig detta år av en hel del värdeladdade ord. Mestadels är det vanligare hos Corriere och de har även flest negativt värdeladdade ord. Repubblica använder sig också av värdeladdade ord, dessa är både positivt och negativt värdeladdade. I flera fall används de negativa, dock i samband med solidaritetsdiskurser där de används för att uttrycka empati med migranterna.

Svenska tidningar 2011 uttrycker värdeladdade ord i cirka hälften av alla artiklar och de är i samtliga fall negativt värdeladdade. Ingen påtaglig skillnad tidningarna emellan.

Italienska tidningar använder sig av värdeladdade ord i nästan alla artiklarna 2011. Corriere gör det i varje artikel och de är dessutom negativt laddade. Repubblica har mestadels negativa, men flertalet av dessa är skrivna med solidaritet för de irreguljära migranterna (även Corriere använder sådana värdeladdade ord i ett fall).

5.1.6 Vem får tala?

Endast vid två tillfällen får de irreguljära själva uttala sig eller genom en gemensam representant i svenska tidningar 2002. Ingen funnen skillnad tidningarna emellan.

Sammanlagt är det inte heller särskilt vanligt att irreguljära får uttala sig i Italien vid denna tidpunkt. Dock föreligger en enorm skillnad mellan tidningarna. I Corriere får de inte uttala sig en enda gång, medan de i Repubblica själva får uttala sig (eller genom en representant) i nära hälften av alla artiklarna.

2011 har läget förbättras i Sverige, men fortfarande får de irreguljära bara uttala sig i mindre än hälften av fallen. Här finns en viss skillnad mellan Aftonbladet och SvD, där Aftonbladet ger något större utrymme till dessa migranter.

Det har inte skett någon förändring mellan 2002 och 2011 i Italien. I Repubblica får migranterna, eller deras representant, uttala sig i nästan hälften av fallen. I Corriere får de aldrig komma till tals.

5.1.7 Migrantens position

Svenska tidningar 2002 ser vanligtvis irreguljära migranter som en grupp.

Oftast ses inte migranterna i Italien 2002 som individer, utan som grupp eller arbetskraft. Repubblica omtalar dem mer som individer än vad Corriere gör. Trots det stora antalet som själva fick komma till tals, så skriver Repubblica inte alltid om dem som individer.

2011 har situationen förändrats i Sverige. Nu ses migranterna som individer i nästan hälften av alla artiklarna. Utöver individfokus uppmärksammas de också som grupp vid ett antal tillfällen. Ingen tydlig skillnad kan observeras tidningarna emellan.

2011 har arbetskraftsfokuseringen helt försvunnit i italienska tidningar och de omtalas antingen som individer eller grupp. Ingen skillnad föreligger tidningarna emellan.

6. Analys

6.1 Jämförelse över tid

6.1.1 Diskursens förändring i Sverige mellan 2002 och 2011

Tre stora förändringar kan urskiljas i den svenska diskursen mellan 2002 och 2011. Det är framförallt artiklarnas övergripande fokus som har kommit att ändras. 2002 omskrevs de irreguljära migranterna vanligtvis i samband med EU och hur EU skulle lösa de problem som dessa personer medförde. De framställdes med andra ord vanligtvis som ett rättssäkert problem. En typisk rubrik kunde se ut som följande: ”För EU är illegal invandring ett hot mot säkerheten” och ord som ”flyktingströmmar” och ”väller flyktingarna in” användes också.⁶³ Detta är taget ur en artikel som egentligen inte var särskilt negativ, men som blev diskriminerande genom sitt sätt att använda dessa laddade ord. Diskursen var inriktad på migranterna som grupp och de omnämndes i stort sett aldrig som individer. Det beror förmodligen på att artiklarna var så fokuserade på lagar och politik, vilket gjorde att de irreguljära migranterna som individer kom bort. Detta var två år innan EU:s stora utvidgning, vilket förstås gör att tankar om den och dess påverkan fick inflytande på EU och vad tidningarna skrev om. Offerrollen var ganska tydlig redan då, där nästan hälften av alla artiklarna vinklade dem så. Detta tyder på att även om diskursen övergripande handlade om EU och att migranter framställdes som ett rättssäkert problem, så uteslöt inte det att migranterna också kunde ses med blida ögon. Förövarrollen var ovanlig. 2011 har situationen förändrats. Från att ha framställts som ett problem har migranterna nu övergått till att omskrivas med solidaritet och mänskliga rättigheter. Framförallt är det rätten till fri sjukvård för papperslösa som debatteras, men även utnyttjandet av dem som billig arbetskraft. I och med att solidaritetstanken blev mer påtaglig, ökade också fokus på migranterna som offer. De beskrevs som offer för våra staters orättvisa lagar och bristande förmåga att se dem som behövande individer. Vanligtvis var det ledarkrönikor eller debattartiklar som skrev om dem på ett sådant solidariskt sätt, sällan nyhetsartiklar. Värdeladdade ord användes ofta i denna typ av artikel: ”skamligt”, ”pinsamt”, och ”skrämmande” är alla tagna ur samma text.⁶⁴ Naturligt är att migranterna detta år även omnämndes som individer, och ofta handlade sådana meningar om att alla människor har samma värde och lika rättigheter. Utvecklingen måste anses vara positiv då de irreguljära migranterna har gått från att vara en grupp som hotar rättssäkerheten till att benämnas som medmänskliga individer. Diskursen tycks ha gått från att

---

63 Aftonbladet 21/6-02

64 Aftonbladet 15/12-11

vara nedvärderande på det sätt att migranterna i stort sett alltid omtalades som grupp, till att bli mer human.

6.1.2 Diskursens förändring i Italien mellan 2002 och 2011

Diskursens övergripande tema är det samma över åren, däremot har fokuseringen på vi och dom kraftigt avtagit. 2002 användes vi och dom både i positiva och negativa artiklar, exempelvis påpekades det i en ledare som var positiv till migranterna i form av arbetskraft att ”vi behöver dom och dom behöver oss”.⁶⁵ Så trots att artikeln i övrigt propagerade för bättre villkor för illegal arbetskraft, gjordes en distansering mellan ”vår” grupp och ”deras” grupp. Ett annat tydligt exempel på hur diskriminerande en text kan bli även om det inte är den ursprungliga tanken, är en artikel om kineser i Italien som publicerades 17/5-02 i Corriere. Tanken var förmodligen att ta håll på vanligt förekommande myter och föreställningar om kineser, något som den tyvärr inte lyckades med på grund av exempelvis följande ordval: ”Man behöver avdramatisera vissa myter, kineserna kan vara människor som alla andra, huvuddelen av dem lever och arbetar enligt gemensamma regler; självklart finns det undantag, men det här är ju knappast Chinatown.” Längre ner kan man läsa: ”Kinesen levereras”. Det är en välkänd italiensk migrationsforskare som uttrycker sig på detta sätt. Antingen underskattar han läsarnas intelligens (varför ens nämna att kineser kan vara som andra människor) eller så är det ett sätt att diskriminera. Att skriva att kinesen levereras får den att framstå som en handlingsvara och inte en individ. Här kommer Boréus teori om nedvärderande diskriminering väl till tals. Precis som Brune skriver så blir ”vår” identitet synlig först när den avgränsas i förhållande till något annat, och de egenskaper som de tillskrivs är ofta överdrivna och i vissa fall till och med exotiska. Detta stämmer bra in på hur kineser framställs som något väldigt ovanligt, några som *kan* vara precis som vi och som genom att nämna Chinatown faktiskt kan framstå som lite exotiska.

Den fokusering som 2002 förelåg på migranterna som arbetskraft har helt försvunnit 2011 och nu omtalas de istället som grupp eller individer. Detta kan vara både positivt och negativt. Många artiklar skrev om hur den illegala arbetskraften i Italien borde få bättre villkor, något som inte upprepade sig 2011. Samtidigt är det positivt om fokus hamnar på migranterna som individer istället för att bara se dem som en tillgång i form av arbetskraft (som en ledare påpekade: någon måste ju göra jobbet som italienarna inte vill göra).⁶⁶ Ett par artiklar skrev

---

65 Corriere 17/1-02

66 Repubblica 3/12-02

2011 ingående reportage om de svåra situationer irreguljära migranter kan hamna i, där de själva också fick komma till tals.

Ansvarsfrågan har blivit mer aktuell 2011. Nu diskuterades allt oftare vem ansvaret för migranterna låg hos och det var vanligtvis både statens och EU:s ansvar. Detta har förmodligen samband med att den politiska diskursen i allmänhet ofta diskuterade och debatterade EU och övriga EU-länders ansvar, särskilt med tanke på det stora antal migranter som flydde till Italien efter arabiska våren.

6.2 Jämförelse Sverige-Italien

Det som är mest utmärkande för svenska tidningars nutidsdiskurs är den uppmärksamhet som irreguljära migranter ges i form av solidaritet och tankar om mänskliga rättigheter. Som påpekats tidigare är flertalet av dessa positiva artiklar, ledare eller debattartiklar, där människors lika värde framhålls. En artikel handlar om en tjej som fotograferat papperslösa till ett skolprojekt.⁶⁷ Här uttalar hon sig om hur dessa personer lever i Sverige och hon berättar om barn som bott här hela sitt liv utan svenskt personnummer. Hon säger också att hon under tiden som projektet pågick insåg hur svensk politik kring detta ämne såg ut, och att hon ville göra någonting som kunde leda till förändring av den. Framförallt måste barnens rättigheter förstärkas. En annan nyhet som togs upp av båda de svenska tidningarna var den där polisen slagit till mot olika biltvättar runt om i Sverige, där irreguljära migranter arbetade under ”slavlikna förhållanden”.⁶⁸ Flera artiklar debatterade också migrationsministerns roll i behandlingen av irreguljära migranter och dess rättigheter; ”...har stött på ett aber i form av vår migrationsminister Tobias Billström.”⁶⁹

Ett annat utmärkande drag i nutidsdiskursen är att irreguljära migranter vanligtvis blir tilldelade offerrollen. Det är förmodligen inte så konstigt eftersom många av artiklarna handlar om solidaritet. Problemet är bara att dessa människor oftast inte själva får uttala sig, vilket kan leda till ett slags omyndigförklarande, precis som Löwander skriver. Att inte låta människorna i fråga komma till tals gör att de utsätts för utestängande diskriminering. De får inte själva möjligheten att uttala sig om sin situation, vilket gör att de ständigt är lite ”osynliga”. Vi hör hela tiden andra personer uttala sig om migranterna, vilket gör att de

---

67 SvD 20/3-11

68 SvD 23/10-11&Aftonbladet 23/10-11

69 Aftonbladet 15/12-11

distanseras mentalt. Att de är offer gör också att de framställs som annorlunda, distansen blir påtalig eftersom de aldrig porträtteras som ”vanliga” människor på ett neutralt sätt.

Italienska tidningar är desto mer splittrade angående hur irreguljära migranter framställs. I hälften av fallen omskrivs de solidariskt, medan de i andra hälften omskrivs som ett rättssäkert problem. Även artiklar som inleds med solidaritet vänds ibland till det motsatta. Ett tydligt exempel är den artikel i Corriere 21/4-11 som inleds med argumentering för att migranterna lättare ska få sjukvård, men som på något sätt slutar med att skribenten drar paralleller till när tuberkulosen spreds i Amerika. Han vill inte att något liknande ska hända igen, genom att migranterna insjuknar och smittar italienarna. Migranterna sammankopplas med risker och sjukdomar. Detta är ett sätt att utmåla dem som ”dom”, gruppen objektifieras (och diskrimineras) eftersom det får mening för den som skriver. De behandlas nästan som ting, och maktassymetrin är påtaglig grupperna emellan.

Utmärkande för den italienska diskursen är också det frekventa användandet av värdeladdade ord. I vissa fall används dessa för att visa medlidande med migranterna, men i en hel del fall används de också för att uttrycka sin bestörtning över något som dessa personer gjort. Flera av artiklarna vittnar om nedvärderande diskriminering. Exempelvis används negativa ord istället för neutrala eller positiva; ”skickas tillbaka” istället för mer neutrala ”avvisas”. Genom att skriva ”skicka tillbaka” låter det som att vi talar om varor och inte människor. Ett annat exempel på nedvärdering är när man generaliserar och uttalar sig om hela gruppen, fast det egentligen handlar om en individ, i sammanhang som exempelvis kriminalitet. En artikel skriver om ett tillslag mot droghandel, där migranter och droger nämns i varannan mening, trots att det i slutändan framkommer att bara en mindre del av dessa var inblandade i drogförsäljningen.⁷⁰ I en nyhetsartikel i Repubblica 9/1-11 berättas det hur en person gjorde motstånd mot polisen, och hur denne kallade på sin ”landsmän” för att få hjälp. Typiska ord och fraser som nämns är: ”vi kan inte ta emot ett obegränsat antal personer”, ”problemet med immigrationen” och ”flusskranarna”. Den andra hälften av artiklarna är desto mer solidariska, några handlar om hur deras situation ska förbättras allmänt och en tar upp irreguljära barns plats i samhället. En artikel skriver: ”Varenda en av de där säsongsarbetarna hade självfallet en egen historia – män, kvinnor, barn, individer som älskade och led.”⁷¹ En annan berättar historien om ett kärlekspar där tjejen, som var av belgiskt ursprung, försökte smugla in sin

---

70 Repubblica 20/2-02

71 Corriere 14/5-11

kurdiske pojkvän i bagaget. Trots att de gjort något olagligt visas de medlidande, vilket troligen beror på att vi alla kan relatera till kärlek.

De skillnader som kan utläsas mellan den svenska och den italienska diskursen är således vad de väljer att fokusera på. Medan den svenska diskursen präglas av solidaritet, är den italienska mer kluven och låter både solidaritet och problemfokusering komma fram. I Sverige framställs migranterna ofta som offer, och i stort sett aldrig som förövare. I Italien är migranterna offer i nästan hälften av fallen, men också ganska ofta förövare. Övriga skillnader är att Italien oftare än Sverige diskuterar ansvarsfrågan. Detta stämmer väl överens med hur det allmänna politiska klimatet ser ut, där italienska politiker ofta anklagar EU eller andra länder för att inte ta tillräckligt ansvar. Dock ser skribenterna det många gånger som Italiens eget ansvar att hjälpa migranterna, ofta i form av förbättrade villkor för de som redan arbetar illegalt i landet. Precis som påpekats ovan används det många värdeladdade ord i italienska tidningar, något som inte är lika vanligt i svenska tidningar.

6.3 Jämförelse tidningar

Både Aftonbladet och SvD inriktar sig på solidaritet, men en viss skillnad kan utläsas då Aftonbladet oftare har med artiklar om utnyttjad arbetskraft och SvD är den tidning som har de få negativa artiklar som finns. Aftonbladet vill gärna involvera läsaren, och det gör den genom att 15/12-11 skriva ”i dagens läge har du som papperslös...” eller genom att skriva att irreguljära migranter tillverkat sallader som SJ, SAS med flera serverar, under fruktansvärda arbetsförhållanden. Genom att relatera till något som vi alla känner till blir vi mer engagerade i historierna. Migranterna får själva uttala sig om sin situation och hur de behandlas. I en av SvD:s artiklar, 5/3-11, beskrivs invandringen som ett ekonomiskt problem och migranterna är förövare eftersom de motsätter sig utvisningsbeslut. Dessa ”utlänningar” vill uppenbarligen komma till Sverige för att ta utnyttja vårt välfärdssystem. De framställs ofta som offer i Aftonbladet, medan SvD har några artiklar där de porträtteras som förövare. Detta gör att SvD procentuellt sett har mycket fler förövare än Aftonbladet. Aftonbladet har inga artiklar som tydligt visar på ”vi och dom”, SvD har två stycken. När det gäller ansvarsfrågan kan ingen skillnad utläsas, inte heller angående individ-arbetskraftsfrågan. Sammantaget tycks det föreligga en klar skillnad tidningarna emellan. Aftonbladet går mer på den solidariska linjen, vilket stämmer bra överens med tidningens politiska färg och åsikter. SvD är lite mer restriktiv och har med både positiva och negativa artiklar. Särskilt på ledar- och debattsidor

ges utrymme för ifrågasättandet av irreguljära migranter, något som också stämmer väl överens med tidningens politiska färg.

Både Corriere och Repubblica har artiklar som är solidariska och probleminriktade, och det finns idag ingen större skillnad tidningarna emellan. Dock har Repubblica de artiklar som är mer avvikande på ett positivt sätt, exempelvis en tragisk sådan om migranter som låses in innan de avvisas.⁷² Denna skildrar vilka hemska förhållanden de lever under. För första gången ses de som att de faktiskt *utsätts* för problem med rättssäkerheten, och inte är orsak till den. Flera livsöden gestaltas, däribland en kvinna som begått självmord till följd av den kommande avvisningen. En stor skillnad är migranternas möjlighet att uttala sig i artiklarna. I nästan hälften av fallen får de i Repubblica själva tala eller blir representerade av en talesperson, medan de i Corriere aldrig får komma till tals. Detta är mycket olyckligt då det som ovan nämnts leder till en mental distansering mellan läsaren och den omtalade. Precis som Brune skriver ges de inte tillåtelse att själva konstruera händelsen/texten.

Corriere fokuserar mycket mer på ansvarsfrågan än vad Repubblica gör. Detta kan vara både positivt och negativt, beroende på hur man ser det. Om man tar upp ansvarsfrågan för att hjälpa migranterna att få en bättre tillvaro, exempelvis genom att plädера för att staten ska ta ansvar, är det positivt. Om man däremot tar upp ansvarsfrågan för att man frågar sig vem som ska ta hand om dem, och det är underförstått att det inte är ens egen stat, är det negativt då de framställs som ett problem som ingen vill lösa. Corriere tycks här vara splittrad och det går inte att urskilja vilken av positionerna den intar.

”Vi och dom” används inte så ofta, men när de gör det är det vanligtvis Corriere som anspelar på det. Corriere utmärker sig genom att ha värdeladdade ord i alla artiklar, vanligtvis negativa, medan Repubblica använder dem lite mer sparsamt. Tyvärr omskrivs alltså irreguljära migranter med värdeladdade beskrivningar, vilket är negativt eftersom det framställer migranterna som ett diskuterbart ämne. Om de istället skulle nämnas på ett objektiva och sakligt sätt, skulle de förmodligen också ses mer som individer, precis som ”vi”.

Gällande individ-arbetskraftsfrågan och förövare-offerfrågan förekommer inga skillnader.

Det kan inte urskiljas lika tydliga skillnader mellan Corriere och Repubblica som det kunde göras mellan Aftonbladet och SvD. En viss avvikelse kan dock uppfattas, vilken stämmer

---

72 Repubblica 2/3-11

överens med de respektive tidningarnas politiska inriktning. Repubblica ger något mer utrymme åt migranterna som individer, och deras möjligheter att själva få komma till tals, vilket passar deras mer liberala inställning som tidning. Corriere är något mer konservativ, vilket ibland avspeglas.

7. Diskussion

Studien utfördes enligt det analyschema som framtagits, men med ett öppet förhållningssätt för att inte missa eventuella andra tendenser. Det visade sig dock att analyschemat var tillräckligt och innehöll de kategorier som vanligtvis framkom. En reflektion som uppkommit är dock att svenska och italienska tidningar tycks skriva på olika sätt. Flertalet italienska artiklar är längre än de svenska, samtidigt som de är mindre nyanserade. Ibland lyser journalistens eget förhållningssätt igenom, både i positiva och negativa artiklar. En speciell artikel handlar om en familj som blivit påkörd av en annan bil, och där mamman tyvärr avled.⁷³ Föraren visade sig vara från Marocko, något som tydligt påpekades trots att det inte var relevant för olyckan, och trots att han hade uppehållstillstånd. Redan i rubriken nämns att de i den påkörande bilen är migranter, och under textens gång påpekas detta flertalet gånger och hela tiden med olika ord (marockan, invandrare, nordafrikan). Skribenten menar att det först verkade som att föraren var alkoholpåverkad, men att det senare avskrevs. Föraren framställs som kriminell, trots att det rör sig om en tragisk olycka och inte ett mord eller liknande. Längre ner i texten kan man läsa ”Problemet med irreguljära migranter har i dessa dagar förvandlats till en ren och skär nödsituation”, och efter det redovisas det att ett 50-tal nordafrikaner hittats av polisen och är på väg att skickas tillbaka till deras hemland. ”Nordafrikansk koloni” nämns. Detta är ett tydligt exempel på hur journalisternas egna åsikter får större utrymme i italienska tidningar. Den artikel som belyste kinesers invandring till Italien skulle ha blivit mer neutral genom att exempelvis ge plats åt någon framgångsrik kines som kunde berätta om hur hans liv ser ut i Italien.

Att det är mer ovanligt att italienska tidningar belyser de irreguljära migranternas arbetssituation med solidaritet kan bero på att italienare inte har samma sociala rättigheter som finns i Sverige, vilket onekligen bör påverka diskursen. Eftersom de själva i många fall arbetar svart och under dåliga arbetsförhållanden, kan man tänka sig att de är mindre benägna att argumentera för att migranterna ska få det bättre.

---

73 Corriere13/3-02

Något som är förvånande är att irreguljära migranter så sällan själva får komma till tals i artiklarna, trots att många av dem är solidariska. Detta skulle kunna bero på främst två saker: antingen för att många av de artiklarna är ledar- eller debattartiklar, vilka av naturen väldigt sällan har med intervjuade personer, eller för att migranterna faktiskt inte har laglig status i landet. Detta torde göra det svårt både att hitta dem och att få dem att våga prata, de är ju trots allt ”illegala”. Samtidigt är det säkerligen möjligt att få kontakt med dem genom hjälporganisationer. Vissa av artiklarna debatterade lagar och då är det naturligt att migranterna inte tillfrågas eftersom de inte har juridisk expertis. Vilken anledningen än är, så kan det ses som ett osynliggörande att denna grupp sällan får komma till tals eller att fokus hamnar på dem som individer.

Många av de analyserade artiklarna är debattartiklar, vilka ofta är positiva till migranternas rättigheter. Det är möjligt att nyhetsartiklar är mer negativa än dessa, då de rapporterar händelser snarare än åsikter. Tidigare forskning visar att inslag i tv nästan alltid porträtterar migranter på ett negativt sätt, vanligtvis i samband med kriminalitet. Denna undersökning ger inte samma resultat, men det kan bero på olika faktorer. För det första handlade den undersökningen om reguljära migranter, inte irreguljära. Det är möjligt att irreguljära framställs med mer solidaritet beroende på deras svåra situation, medan reguljära inte ges samma ”tålamod” eftersom de uppenbarligen har chans att arbeta och ”uppföra sig” som resten av landets invånare. Samtidigt är det skillnad på tv och tidningar som medier. Medan tv ”snabbpaketerar” sin information i kortare inslag som snabbt måste produceras och slå igenom, ger tidningar bättre överblick och möjlighet till reflektion. Som van Dijk påpekar finns det en anledning till att nyhetsdiskursen präglas av konflikter och problem, och det är för att vi faktiskt är intresserade av att se denna typ av nyheter. Dessa gör sig bäst i tv, där de blir mer dramatiska.

En stor del av diskursen är solidarisk, men den framställer även migranten som ett problem. Detta är kanske inte konstigt egentligen, eftersom det ligger i deras status som ”illegala”. Man kan dock välja att se på problemet på olika sätt; antingen att det är ett problem att de kommer hit, eller att deras situation med brist på mänskliga rättigheter är ett problem. Det är naturligt att de på något sätt omnämns som ett problem, sedan bestämmer varje tidning vilken inriktning problemet ska ha. Samtidigt är det förvånansvärt hur mycket de debatteras som ett problem med tanke på EU:s åldrande befolkning, vilken gör att det i framtiden kommer att behövas mer arbetskraft. Deras juridiska status påverkar också användningen av ”vi och dom”. Det är nästan omöjligt att inte göra de till ”dom” då de grupperats ihop på basis av sin

”illegalitet”, det är svårt att benämna dem på annat sätt. Detta utesluter emellertid inte att de kan omskrivas med solidaritet och med fokus på mänskliga rättigheter.

7.1 Slutsatser

Hur framställer svenska respektive italienska tidningar irreguljära migranter?

Irreguljära migranter i Sverige framställs med solidaritet. De ses även som offer, vilket är sammankopplat med uteblivna mänskliga rättigheter. Trots detta får de vanligtvis inte själva komma till tals i rapporteringen.

Italienska tidningar porträtterar istället migranterna med mer ambivalens, där både solidaritet och problem tydliggörs. Värdeladdade ord används i de flesta fall. Frågan om vem som ansvarar för de irreguljära migranterna diskuteras ofta.

Vilka skillnader kan utläsas över tid?

I svenska tidningar har migranterna gått från att vara en grupp som hotar rättssäkerheten till att benämnas som medmänskliga individer. Diskursen tycks ha blivit mer human.

Italienska artiklar har idag en mindre tydlig användning av ”vi och dom”, samtidigt som migranterna ses mer som grupp eller individ än som arbetskraft. Ansvarsfrågan har tagit över fokus.

Vilka skillnader kan idag utläsas länderna emellan?

Den svenska diskursen präglas av solidaritet, medan den italienska är mer splittrad och låter både solidaritet och problemfokusering hamna i fokus. Migranterna framställs oftare som offer i Sverige än i Italien. Ett annat tydligt drag är att Italien oftare än Sverige diskuterar ansvarsfrågan. Det används många värdeladdade ord i italienska tidningar, något som inte är lika vanligt i svenska tidningar.

Vilka skillnader finns tidningar emellan i respektive land?

Det finns vissa skillnader att utläsa mellan de svenska tidningarna. Aftonbladet trycker mer på den solidariska linjen, vilket stämmer bra överens med tidningens politiska färg och åsikter. SvD har med både positiva och negativa artiklar. Ledar- och debattsidor visar mer ifrågasättande av irreguljära migranter, något som också stämmer väl överens med tidningens politiska åsikter.

Corriere använder sig oftare än Repubblica av värdeladdade ord, och till viss del även ”vi och dom”. Corriere tar upp ansvarsfrågan mer frekvent än Repubblica.

Skillnaden tidningarna emellan är inte påfallande stor, även om en lite mer konservativ bedömning går att finna i Corriere. Fler möjligheter ges till migranter att uttala sig i Repubblica, vilken även har mer fokus på migranterna som individer.

7.2 Förslag på vidare forskning

För att säkerställa denna studies resultat skulle en mer omfattande analys behöva göras med ett större urval. Den sociala/upplevda aspekten av irreguljär migration tycks vara ganska outforskad och det finns därför ett flertal ämnen man skulle kunna studera vidare. Ett av dem är att undersöka hur nationaliteter används idag i italienska tidningar, för att se om det finns några skillnader mellan när journalisterna skriver irreguljära/illegala eller när de använder nationalitetsbeteckningen. Vid denna studies sökningar på begreppet visade det sig att det fanns färre artiklar att hämta 2002 när man sökte på illegali eller irregolari, jämfört med hur många det fanns 2011. Detta skulle kunna bero på att man tidigare vanligtvis använde sig av nationalitet istället för dessa ord. Man skulle kunna göra samma undersökning, men välja att bara ta med nyhetsartiklar. Eller så skulle man kunna jämföra tidningar och tv, eftersom tv i Italien enligt tidigare forskning ger en väldigt negativ bild av migranter. Undersökningen skulle kunna ske antingen inom landet eller mellan Sverige och Italien.

Ett annat alternativ är att göra en likadan undersökning som innefattar alla invandrare, inte bara irreguljära, i Italien. Om tid finnes skulle ett annat forskningsförslag kunna vara att jämföra ett större antal tidningar inom Sverige, exempelvis med hjälp av Mediearkivet.

8. Källförteckning

8.1 Litteratur

Bakardjieva-Engelbrekt Antonina m.fl. 2012, *Arbetslöshet, migrationspolitik och nationalism – Hot mot EU:s sammanhållning?*, Santérus Förlag, Stockholm.

Berg Linda&Spehar Andrea red., 2011, *EU och välfärdens Europa: familj, arbetsmarknad, migration*, Liber, Malmö.

Berggren Erik m.fl. 2007, *Irregular migration, informal labour and community: a challenge for Europe*, Shaker Publishing, Maastricht.

Berglez Peter, 2010, *Kritisk diskursanalys*, i Ekström Mats&Larsson Larsåke red., *Metoder i kommunikationsvetenskap*, Studentlitteratur, Lund.

Brune Ylva red., 1998, *Mörk magi i vita medier*, Carlssons Bokförlag, Stockholm.

Dûvell Franck red., 2006, *Illegal immigration in Europe – Beyond control*, Palgrave Macmillian, Gordonsville.

Fairclough Norman, 1993, *Discourse and social change*, Polity Press, Oxford.

Fasani Francesco, 2010, *The quest for la dolce vita? – Undocumented migration in Italy*, i Triandafyllidou Anna red., *Irregular migration in Europe – Myths and realities*, Ashgate Publishing Limited, Surrey.

Foucault Michel, 1993, *Diskursens ordning*, Brutus Östlings bokförlag, Stehag.

Gripsrud Jostein, 2011, *Mediekultur, mediesamhälle*, Daidalos, Göteborg.

Huysmans Jef, 1995, *Migrants as a security problem: dangers of “securitizing” societal issues*, i Miles Robert&Thranhardt Dietrich red., *Migration and European integration – The dynamics of inclusion and exclusion*, Pinter Publishers, London.

Löwander Birgitta, 1998, *Rasism i verkligheten och i nyheterna*, i Brune Ylva, *Mörk magi i vita medier*, Carlssons Bokförlag, Stockholm.

Martiniello Marco, 2006, *The new migratory Europe: Towards a proactive immigration policy?*, i Parsons Craig&Smeeding Timothy, *Immigration and the transformation of Europe*, Cambridge University Press, Cambridge.

Meyer Michael&Wodak Ruth, 2002, *Methods of Critical Discourse Analysis*, Sage, London.

Triandafyllidou Anna red., 2010, *Irregular migration in Europe- Myths and realities*, Ashgate Publishing Limited, Surrey.

Van Dijk Teun A., 1993, *Elite discourse and racism*, Sage Publications, London.

Van Dijk Teun A., 1998, *News as discourse*, Lawrence Erlbaum Associates, New Jersey.

Vestin Sanna, 2002, *Flyktinboken- Från Duvemåla till Fort Europa*, Ordfront, Stockholm.

Wadensjö Eskil, 2012, *Nationell migrations-, arbetsmarknads- och socialpolitik som utmaning för den europeiska sammanhållningen*, i Bakardjieva-Engelbrekt m.fl. *Arbetslöshet, migrationspolitik och nationalism – hot mot EU:s sammanhållning?* Santérus Förlag, Stockholm.

Winther-Jørgensen Marianne&Phillips Louise, 2000, *Diskursanalys som teori och metod*, Studentlitteratur, Lund.

8.2 Artiklar och rapporter

Brune Ylva, 2000, *Stereotyper i förvandling- Svensk nyhetsjournalistik om invandrare och flyktingar*, MENA-projektet, delstudie 11 UD, Norstedts tryckeri, Stockholm.

Brune Ylva, 2006, *Den dagliga dosen. Diskriminering i nyheterna och bladet*, i Camauër Leonor&Nohrstedt Stig Arne red., *Mediernas vi och dom- Mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen*, SOU 2006:21, Stockholm.

Boréus Kristina, 2006, *Discursive discrimination and its expressions*, Institutionen för Statsvetenskap, Stockholms Universitet.

Boréus Kristina, 2005, *Diskursiv diskriminering: en typologi*, Institutionen för Statsvetenskap, Stockholms Universitet.

Camauër Leonor&Nohrstedt Stig Arne red., *Mediernas vi och dom- Mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen*, SOU 2006:21, Stockholm.

Colombo Asher&Sciortino Giuseppe, 2004, *The flows and the flood: the public discourse on the immigration in Italy, 1969-2001*, Journal of modern Italian studies vol. 9 no 1.

de los Reyes Paulina&Kamali Masoud red., *Bortom Vi och Dom - Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering*, SOU 2005:41, Stockholm.

Khosravi Shahram, *Sweden: detention and deportation of asylum seekers*, Race&Class vol. 50 no 4 2009, Sage journals.

Khosravi Shahram, *Territorialiserad mänsklighet: irreguljära immigranter och det nakna livet*, i de los Reyes Paulina, *Om välfärdens gränser och det villkorade medborgarskapet*, SOU 2006:37, Stockholm.

Malmquist Anna&Zetterqvist-Nelson Karin, 2008, *Diskursiv diskriminering av regnbågsfamiljer*, Socialvetenskaplig tidskrift no 3-4.

Nilsson Åke, 2004, *Efterkrigstidens in- och utvandring (Demografiska rapporter 2004:5)*, SCB, Stockholm.

Reyneri Emilio, 1998, *The role of the underground economy in irregular migration to Italy: Cause or effect?*, Journal of ethnic and migration studies vol. 24 no 2.

Socialstyrelsen, 2010, *Social rapport 2010*.

Triandafyllidou Anna, 1999, *Nation and immigration: A study of the Italian press discourse*, Social identities vol. 5 no 1.

Utrikesdepartementet, *Mänskliga rättigheter i Italien 2010*, Regeringskansliet, Stockholm.

Van Dijk A Teun, 2005, *Elitdiskurser och institutionell rasism*, i de los Reyes Paulina&Kamali Masoud red., *Bortom Vi och Dom- Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering*, SOU 2005:41, Stockholm.

Venturini Alessandra, 2004, *Do illegal immigrants compete with national workers?*, Intereconomics vol. 39 no 1.

8.3 Internetadresser

www.chrishanretty.co.uk/publications/HH09.pdf, hämtat 20/4-12.

<http://www.migrationsverket.se/download/18.478d06a31358f98884580001605/Migrationsverkets+verksamhets+och+kostnadsprognos+22+februari+2012.pdf>, hämtat 9/4-12.

<http://www.migrationsinfo.se/migration/varlden/irreguljar-migration>, hämtat 14/3-12.

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=3112042>, hämtat 13/3-12.

http://tg24.sky.it/tg24/cronaca/2010/05/10/stime_immigrati_irregolari_italia.html, hämtat 14/3-12.

<http://www.vardforalla.se/fall2.asp>, hämtat 8/5-12.

8.4 Analyserade artiklar

8.4.1 Aftonbladet

”Kvartetten som skrämmer EU” 21/6-02

”Är Göran Persson en hycklare?” 26/6-02

”Disken blir billig-men Ramón får betala priset” 7/11-02

”WE CAN DO IT united sisters girl power-YEAH!” 8/3-11

”En utnyttjad arbetskraft” 12/6-11

”Genom gömdas ögon” 19/7-11

”EU gjorde Gaddafi till sin gränsvakt” 25/8-11

”32 fast i razzia på matbutik” 14/10-11

”Biltvättar erbjuder slavlika förhållanden” 23/10-11

”Regeringen förhalar vård för papperslösa” 15/12-11

8.4.2 Corriere

- ”Immigrazione illegale e i domestici usa-e-getta” 17/1-02
- ”Mamma e due figlie travolte da auto di immigrati” 13/3-02
- ”In 8 mesi respinti 60 mila immigrati” 23/3-02
- ”Il traffico di clandestini cinesi? Un giro d'affari miliardario” 17/5-02
- ”I quindici pattugliano insieme i confini d'Europa” 23/6-02
- ”Censimenti e ricorsi: gli intoppi al piano sgomberi” 8/2-11
- ”Curare gli immigrati un dovere e una prevenzione” 21/4-11
- ”Gli schiavi del volantinaggio con il collare elettronico” 14/5-11
- ”Asilo politico” 1/7-11

8.4.3 Repubblica

- ”Albenga, l'allarme delvescovo 'Assurdo farsi giustizia da soli” 14/1-02
- ”Offensiva antispaccio nei quartieri a rischio” 20/2-02
- ”Mircea il muratore dimenticato” 25/4-02
- ”Blitz nel lager per immigrati – due arresti” 15/5-02
- ”Immigrati, il volontario si ribella” 13/7-02
- ”Nella valigia un profugo curdo” 13/7-02
- ”La maxi-sanatoria tra ipocrisie e bisogni” 3/12-02
- ”Milano, aggrediti due vigili urbani” 9/1-11
- ”Il Cie di Ponte Galeria, 'Peggio di un carcere” 2/3-11
- ”Formigoni: ospitiamo solo i profughi” 2/4-11
- ”Nella stazione di Bari caccia al clandestino” 3/4-11
- ”Vertice governo-Regioni, via ai permessi” 6/4-11
- ”Lettera di MSF a Berlusconi e ai leader europei” 19/5-11

8.4.4 SvD

- ”Vill vi ha två parallella samhällssystem?” 3/3-11
- ”Invandrarpolitiken hänger inte ihop” 5/3-11
- ”Dolda flyktfåglar” 20/3-11
- ”Europa vill bygga murar mot flyktingar” 2/6-02
- ”Flykten går till grannländer och väst” 21/6-02
- ”SD kräver gränskontroll” 28/6-11
- ”Europas fattiga kommer” 17/8-02
- ”Slavlika förhållanden på biltvättar” 23/10-11

”Billström har stoppat vård till papperslösa” 21/11-11